

1. Fourierov red

Neka je funkcija f definirana na intervalu $\langle -L, L \rangle$, a izvan tog intervala smatramo da je funkcija periodička s periodom $2L$, tj. da je

$$f(x + 2L) = f(x)$$

Fourierov red funkcije f je razvoj

$$\frac{a_0}{2} + \sum_{n=1}^{\infty} \left(a_n \cos \frac{n\pi x}{L} + b_n \sin \frac{n\pi x}{L} \right), \quad (1.0.1)$$

pri čemu je

$$\begin{aligned} a_n &= \frac{1}{L} \int_{-L}^L f(x) \cos \frac{n\pi x}{L} dx, \\ b_n &= \frac{1}{L} \int_{-L}^L f(x) \sin \frac{n\pi x}{L} dx, \end{aligned} \quad n = 0, 1, \dots \quad (1.0.2)$$

Uočite da se koeficijenti a_n i b_n mogu izračunati izračunati i po bilo kojem intervalu $\langle c, c + 2L \rangle$, jedino je bitno da je interval; duljine $2L$.

Konvergencija Fourierovog reda riješena je Dirichletovim teoremom.

Teorem 1.0.1. (Dirichlet) *Pretpostavimo da je*

- (a) *f funkcija, osim možda u konačno mnogo točaka na $\langle -L, L \rangle$ (u tim točkama možena imati i više vrijednosti),*
- (b) *f je periodična s periodom $2L$,*
- (c) *f i f' su po dijelovima neprekidne funkcije na $\langle -L, L \rangle$.*

Tada red (1.0.1) s koeficijentima (1.0.2) konvergira prema

- (1) *f(x) ako je x točka u kojoj je funkcija f neprekidna,*
- (2) *$\frac{f(x^+) + f(x^-)}{2}$, ako u točki x funkcija ima prekid.*

Ako je funkcija f parna (neparna) onda postoje samo članovi a_n (b_n) u Fourierovom redu.

Ako je funkcija f zadana smo na intervalu $\langle 0, L \rangle$, onda je možemo dopuniti do funkcije na intervalu $\langle -L, L \rangle$ na dva načina – ili kao parnu funkciju, ili kao nepranu funkciju, a dalje po periodičnosti. Tako definirana parna (neparna) proširenja imat će samo članove a_n (b_n).

Ako su a_n i b_n Fourierovi koeficijenti, onda vrijedi Parsevalov identitet

$$\frac{1}{L} \int_{-L}^L f(x)^2 dx = \frac{a_0^2}{2} + \sum_{n=1}^{\infty} (a_n^2 + b_n^2).$$

Nadalje, za integrale Fourierovih redova vrijedi da se mogu integrirati član po član.

Ako iskoristimo Eulerovu formu kompleksnog broja

$$e^{i\varphi} = \cos \varphi + i \sin \varphi, \quad e^{-i\varphi} = \cos \varphi - i \sin \varphi,$$

onda se Fourierov red može zapisati kao

$$f(x) = \sum_{n=-\infty}^{\infty} c_n e^{in\pi x/L},$$

pri čemu je

$$c_n = \frac{1}{2L} \int_{-L}^L f(x) e^{-in\pi x/L} dx.$$

Primjer 1.0.1. *Nađite Fourierov red funkcije*

$$f(x) = \begin{cases} 3, & 0 < x < 5 \\ 0, & -5 < x < 0, \end{cases}$$

a dalje po periodičkom proširenju.

Period ove funkcije, očito je 10. Prema tome imamo:

$$a_n = \frac{1}{5} \int_{-5}^5 f(x) \cos \frac{n\pi x}{5} dx = \frac{3}{5} \int_0^5 \cos \frac{n\pi x}{5} dx.$$

Sada razlikujemo dva slučaja $n = 0$, kad imamo

$$a_0 = \frac{3}{5} \int_0^5 dx = \frac{3}{5} x \Big|_0^5 = 3.$$

Ako je $n \neq 0$, onda imamo

$$a_n = \frac{3}{5} \int_0^5 \cos \frac{n\pi x}{5} dx = \frac{3 \cdot 5}{5n\pi} \sin \frac{n\pi x}{5} \Big|_0^5 = 0.$$

S druge strane je

$$\begin{aligned} b_n &= \frac{1}{5} \int_{-5}^5 f(x) \sin \frac{n\pi x}{5} dx = \frac{3}{5} \int_0^5 \sin \frac{n\pi x}{5} dx \\ &= \frac{3 \cdot 5}{5n\pi} \left(-\cos \frac{n\pi x}{5} \right) \Big|_0^5 = \frac{3}{n\pi} (1 - \cos(n\pi)). \end{aligned}$$

Ako je n paran broj, onda je $n = 2k$,

$$b_{2k} = 0, \quad k = 1, 2, \dots$$

dok za neparne n vrijedi $n = 2k + 1$,

$$b_{2k+1} = \frac{6}{(2k+1)\pi}, \quad k = 0, 1, \dots$$

Prema tome, Fourierov red zadane funkcije je

$$f(x) = \frac{3}{2} + \frac{6}{\pi} \left(\sin \frac{\pi x}{5} + \frac{1}{3} \sin \frac{3\pi x}{5} + \frac{1}{5} \sin \frac{5\pi x}{5} + \dots \right).$$

Primjer 1.0.2. Nađite Fourierov red funkcije

$$f(x) = \begin{cases} 2, & 0 < x < 3 \\ -2, & -3 < x < 0. \end{cases}$$

Odmah je vidljivo da je funkcija neparna, pa treba tražiti samo koeficijente b_n , jer su $a_n = 0$.

Primjer 1.0.3. Nađite Fourierov red funkcije

$$f(x) = |x|, \quad \text{za } -1 < x < 1,$$

a dalje po periodičkom proširenju.

Odmah je vidljivo da je funkcija parna, pa treba tražiti samo koeficijente a_n , jer su $b_n = 0$.

Primjer 1.0.4. Zadana je funkcija

$$f(x) = x, \quad 0 < x < 2.$$

Nađite

- (a) sinusni red te funkcije,
- (b) kosinusni red te funkcije.